

Zoon

Zijn voet trapt de rem. Als hij het beeld van de IJzergieter ziet remt zijn voet. Dit gekromde beeld dat altijd maar ijzer giet. Zijn emmer met gloeiende oer is altijd in de lucht. Zijn onderarmen zijn sterk, hij is geblokt. Met de deur open rent hij huilend naar het beeld, hij omhelst het kreunend. Oh, sterke arbeider die altijd vrolijk naar zijn werk gaat en immer zorgvuldig zijn harde werk doet. Wat doe je ons voor? Wat doe je ons aan? Man van IJzer.

IJzergieter die in het vuur kijkt of de vlammen warm genoeg zijn: in de vlammen kijken als vak. Aan de kleur kunnen zien of het gieten gaat lukken. IJzerman die met blote handen giet om goed te kunnen voelen en nauwkeurig te kunnen gieten. IJzergieter die putdeksels goot om de drek naar de onderwereld te verbannen.

Och putdeksel, overal in Nederland kijk ik waar jullie gegoten zijn en kus de letters L o v i n k. Onder ieder bad zoek ik naar de D, R en de U. IJzergieter die lantarenpalen goot om de dagen te lengen en het donker te laten verdwijnen, lantarenpalen om bij te flaneren, lantaarns om je aan vast te houden bij dronkenschap. IJzergieter die de doden grafplaten schonk om het verdriet te verzachten.

Voor iedere kilo ijzer moest honderd kilo materiaal verplaatst worden. Kalk, leem, zand, paardenmest en oer. Ook wel ijzeraarde, pulveroer, boonoer, moerasijzer, witte clien, sideriet, viviraniëet of roodblekoer, uit de grond op de platte wagen naar de gieterij. IJzergieter die rioleringsystemen goot om de stront op te ruimen van iedereen. Weg ziektes!

Laat ons gieten! Gieten we preekstoelen om het woord koud en hard te verspreiden en de mensen dom te houden natuurlijk. Gieten we muziektenten om bij elkaar te komen en te luisteren naar koper of om de doden te herdenken nadat we eerst ontelbare kogels en kanonnen hebben gegoten, zelfs voor de vijand. En dan weer grafplaten.

Voor iedere ton gegoten product was er 100 ton verplaatsing nodig met kruiwagens met een gegoten wiel, jawel. Duwen die kruiwagens hoog een loopbrug op. Hüttenbrugge, 45 meter lang en 12% stijging. Met één hand deed mijn vader dat de hele dag denk ik. Zingend deden onze vaders dat, weet ik. Lachend!

En laten we lopen op het waterrad om de blaasbalg wind te laten maken en het houtskool op te laaien tot 1200 graden. Doe er eens een trad bij daar op het rad. Laten we kijken naar de hypnotiserende lavastroom die wordt opgevangen door een eindeloze rij arbeiders met emmers aan houten stokken. Ruik, ruik de verslavende gassen en adem de zwarte koolstofpoeder in. U wordt zwart. Ja, de foto's zijn echt niet in de mijnen in Limburg gemaakt. En leg u thuis in het varkenshok om contact te maken met de beesten en uw boer-zijn, boerensmid.

Giet de mooiste brievenbussen om in contact te blijven met elkaar. Giet de vuurtorens om de moedige zeemannen veilig thuis te laten komen. Giet de duizenden wajangs voor de Oost. Giet de duizenden potten en pannen om Nederland te voeden en giet badkuipen om te verschonen, om in te liggen om het koolstofpoeder te laten weken. En vergeet de dieren niet: giet de drinkbakken voor alles wat leeft.

En wees trots dat de zuilen nog stonden in het paleis te Amsterdam. Paleis voor Volksvlijt lag in as alleen de gegoten kolommen stonden fier overeind. Waar? In Amsterdam, hè! Giet kruizen om gedwee achteraan te lopen en Maria te vereren in lange processies. Koude kruizen om boven bedden te hangen op iedere kamer. Hard en koud ijzer.

Van binnen kook ik al jaren over deze onberispelijke Oerman waar niemand ooit een scheef woord over zegt. Van binnen kook ik en verzamel al het ijzer in mijn lijf en voel een intens vuur en smelt het ijzer in mijn bloed tot een dodelijke kogel en spuug de kogel recht het beeld van mijn Oervader in. Hoe kon hij ook nog zesentachtig worden na al deze ellende op de Hut, elf kinderen, 49 kleinkinderen en stoffongen? Na al dat gepokkel, gewroet, gemartel en gemier? We zullen met al onze fitness apparatuur en vitaminen zelfs niet ouder worden.

De vrije boer ging uit nood in de winter oer verzamelen en omvormen tot ijzer. Meer en meer

productie, minder landbouw. De boersmid wordt ijzergieter en verwordt van zelfstandige boer tot een man in loondienst. Een afhankelijke van de prikklok. Dag en nacht beschikbaar. Slaaf. En ze stonden op akkoord. Jawel, alleen een goed gegoten product werd uitbetaald. En ze lieten zich uitbuiten en scholden elkaar verrot wanneer er iemand ging lopen. Lopen naar een ander bedrijf. De looper werd in de teer gegooid en daarna in de houtwol van de expeditieafdeling, gebruikt om de producten te verpakken. Hij liep als een grote aap door de fabriek. Ja, de looper dat was de ergste soort. Samen is samen. Uitgebuit en hondstrouw. Samen uitgebuit is niet alleen. Zelfverkozen slaaf. En ze bleven samenwerken als kunstenaars. Ze bleven trots op dat wat gemaakt was, op de kennis over vuur en vormen. Ankers aan de muur met zeepaardjes, hoefijzer en het Keltische kruis. Toorop zou er trots op zijn!

De Hit, de Bok, de Sik, de Aap, de Kateker, de Kwek, de Lip en de Prins: alleen samen waren ze kunstenaars. Verdomme, kijk in het vuur en zie de IJzermannen de oerknal tarten, de lava die hen soms in de klompen loopt. Heet-Siberië. Ze stuurden jongeren uit de moeilijkste gevangnissen naar hier, binnen een mum van tijd waren ze tam. "Jij wilt graag een snor? Dan moet je de binnenkant van je lip iedere dag insmeren met kippenstront."

Steen, brons en dan ijzer. Er had iemand een pin onder zijn nagel. Hij trok de nagel eraf en daarna de pin eruit. Een dag later moest de vinger eraf. Die heeft zijn vriend eraf gehakt voor hem. Feit. Een week later moest ook zijn hand eraf. En hij is doorgedaan daarna. Zingend.

"Wat leef je ons voor, beeld? Deze belachelijke ode aan het werk? Moe'j zien hoe groot je bent! Idioot. Ik haat ow! Ik haat dit keiharde beeld", schreeuwt Zoon.

Hij loopt om het beeld als een wild dier dat ieder moment zal toeslaan. Deze rots van noeste arbeid en Russische verheerlijking. De bedrijfsvariant op staatskunst. Welke vrije denker van een kunstenaar heeft dit onding bedacht? En overal zie je die kleine reproducties terug. Op de TV, de WC, naast Jezus of oog in oog met Maria. Hij heeft er zelf ook één.

Zoon rent naar zijn auto en haalt er een touw uit, legt een geoefende knoop aan de trekhaak en gooit een lus om de nek van het groene beeld. Terug naar de trekhaak.
"k Zal ow wel kriegen!"

Hij neemt met een brede glimlach plaats achter het stuur. Dat zou prachtig zijn: met dit beeld achter de auto, kling klang, door Ulft rijden. Voor iedereen duidelijk dat het menes is.

Hij start de motor met zijn ogen dicht en gaat rustig naar de één. Waar laat ik het onding? De Strang in? Terug naar het water met dit stuk ijzer. Boven op de kerk?

Hij laat de koppeling komen, hij rijdt het touw strak en geeft vol gas. De motor giert. Hij schakelt naar de twee. Niets!

Dat ding is natuurlijk met dezelfde arbeidzaamheid in de grond gezet, met een onbenullig blok beton onder de grond. Hij rijdt rustig achteruit tot aan het beeld, zo dicht mogelijk. Weer in de één. Hij geeft vol gas. Kling!

Hij voelt de riemen van de gordel. Zag hij daar nou in de spiegel het beeld wankelen? Nogmaals plaatst hij de achterkant zo dicht mogelijk bij het beeld. Hij gast nog even voor. Dan trapt hij het gaspedaal tot onderin. Het touw is ongeveer zes meter. Ping! Weer staat hij stil. Nu weet hij het zeker: het beeld bewoog. Hij bevestigt het touw nu in de volle lengte, twaalf meter. Hij stampt op het pedaal en schreeuwt: "Neer kreng!"

Pang! Het touw knapt en de auto meerdert snel vaart en schiet door. Van schrik rijdt hij de tuin in van de Fabriek. Hij slaat een haakse bocht en ziet het gras opspatten. Hij opent in de rem de kattenbak en gooit in dezelfde beweging het portier open en grist een voorhamer achteruit, slaat de ijzergieter op zijn knie en in zijn maag. Kling, klang!

"Altijd op tijd", schreeuwt hij. "En geen dag te laat!"

Klabaat! "En nooit ziek!"

Gaat dan traag met zijn voorhoofd naar het beeld. Hij sluit zijn ogen bij de aanraking. Het beeld voelt ruwer dan hij dacht.

"Kom op val om, godverdomme!"

Met zijn wang staat hij een tijdje tegen het beeld, dan opent hij zijn gulp en pist met een voldaan gezicht tegen het groene bronzen beeld. De damp stijgt naar de wolkloze hemel.

Firma Weijland

